

Nr 129

Av herr Elmstedt m. fl., om studiesocialt stöd till korrespondensstuderande.

(Lika lydande med motion nr 94 i Första kammaren)

Utbildning är en grundläggande förutsättning för att de knappa resurserna i samhället skall kunna utnyttjas effektivt. Den snabba utveckling som präglar det moderna samhället gör det nödvändigt att större uppmärksamhet än hittills ägnas åt vuxenutbildningen. Detta är en fråga som riksdagen under de närmaste åren får ta ställning till. I det här sammanhanget spelar korrespondensundervisningen en viktig roll.

Det studiesociala stödet utgör en väsentlig faktor, när det gäller utbildningspolitiken. 1964 års riksdag fattade beslut om en förstärkning av det statliga studiestödet. Detta beslut innefattade emellertid icke de korrespondensstuderande. Studier per korrespondens torde ha störst betydelse för vuxenutbildningen. Även för unga studerande kan korrespondensundervisningen emellertid vara ett tänkbart alternativ till andra utbildningsvägar. Särskilt bland dem som har lång väg till en vanlig skola kan det finnas intresse för denna undervisningsform, om de studiesociala villkoren bleve likvärdiga. Det är ett rättvisekrav, att de korrespondensstuderande åtnjuter ett studiestöd, som är jämförligt med det som andra kategorier studerande har. Dessutom är det ett samhällsekonomiskt intresse att här sätta in ett studiestöd, som kan stimulera till studier.

I många fall leder korrespondensstudierna fram till examen av något slag. Varje år avlägges ett antal real-, student- och ingenjörsexamina, som föregåtts av studier per korrespondens. Anledningarna till att vederbörande inte går den vanliga studievägen kan vara flera. För många av dem som börjar sina studier för dessa examina vid vuxen ålder torde korrespondensinstituten — vid sidan av statens läroverk för vuxna — än så länge erbjuda det enda alternativet.

De som avlägger examina efter korrespondensstudier har ofta förvärvsarbete vid sidan av studierna, och dessa får sålunda förläggas till fritiden. För samhället innebär detta, att dessa människor dels deltar i produktionen och dels skaffar sig kunskaper, varigenom de får förutsättningar att göra en större samhällsinsats.

F. n. utgår stipendier med högst 300 kronor per år under högst fyra år vid studier för realexamen och högst fem år vid studier för student-, handels-

gymnasie- eller ingenjörsexamen för dem som ägnar sig åt studier helt per korrespondens och 450 kronor för dem som går i skola med kombinerad korrespondensundervisning och muntlig undervisning. Under sista läsåret kan högst 600 kronor utgå för elev som deltagar i av korrespondensinstitut anordnad preparandkurs.

1960 års gymnasieutredning säger i sitt betänkande Vuxenutbildning i gymnasium och fackskola (SOU 1965: 60) att brevscoleundervisningen även i framtiden har en betydelsefull uppgift att fylla.

De flesta av dem som ägnar sig åt korrespondensstudier torde emellertid göra detta utan avsikt att avlägga någon av dessa examina. I stället kan målet för studierna vara att vinna t. ex. studentbetyg i något enstaka ämne. I många fall vill de korrespondensstuderande skaffa sig yrkeskunskaper eller förbättra sina kunskaper på det område inom vilket de redan är syster-satta. För att kunna avancera inom yrket krävs i allmänhet ökade kunskaper. Inte sällan kan dessa inhämtas med hjälp av korrespondensstudier. I andra fall kan det vara så att de vill skaffa sig kunskaper för att vinna inträde vid annan utbildningsanstalt. När det gäller denna typ av korrespondensstudier torde f. n. inte finnas någon form av studiesocialt stöd från statens sida.

Vad syftet med studierna än är finns det anledning för samhället att i en helt annan utsträckning än f. n. engagera sig för studiestöd åt de korrespondensstuderande. Det reguljära undervisningsväsendet är utnyttjat till bristningsgränsen, och många som söker inträde vid skolor av olika slag måste avvisas. Alla möjligheter att öka kapaciteten hos undervisningsväsendet måste tillvaratagas, och därvid finns det enligt vår mening all anledning att även utnyttja korrespondensundervisningen. Det är emellertid som ovan nämnts av nöden att skyndsamt ordna den studiesociala sidan av saken. I det här sammanhanget förtjänar det också att erinra om att korrespondensinstituten är fristående företag och att statsbudgeten sålunda inte belastas med utgifter för lärare, lokaler och dylikt.

Det finns här också skäl att påminna om det beslut som 1965 års riksdag fattade om att försändelser av slaget affärshandlingar skulle avskaffas från den 1 januari 1966. Ifrågavarande försändelser befordras numera såsom brev, varigenom avgifterna blir högre. Den nya ordningen medför fördyringar bl. a. för försändelser innehållande de korrespondensstuderandes rättade eller orättade arbeten, vilka tidigare kunde sändas som affärshandlingar. Riksdagen uttalade, när den behandlade frågan, att det stöd den i och för sig angelägna korrespondensundervisningen kunde visas vara i behov av borde tillgodoses i form av direkta bidrag via statsbudgeten.

Enligt vår mening måste principen vara att de korrespondensstuderande i studiesocialt avseende behandlas enligt samma normer som andra grupper av studerande. Riksdagen har tidigare avvisat krav med utredning av denna fråga under hänvisning till de överväganden, som gymnasieutredningen och

yrkesutbildningsberedningen företog. Gymnasieutredningen, som nu har avslutat sitt arbete, har emellertid inte sagt någonting på denna punkt. Riksdagen bör därför begära en skyndsam utredning i syfte att presentera riktlinjer för statens stöd till de korrespondensstuderande.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning och förslag beträffande frågan om det studiesociala stödet till de korrespondensstuderande enligt i motionen anförda grunder.

Stockholm den 20 januari 1966

Karl Gust. H. Boo

Einar Larsson
i Borrby

Claes Elnstedt

Stig Josefson
i Arrie